

[...] részére

Tisztelt [...]!

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság) írt konzultációs beadványában egyes közszereplők szakdolgozataiba történő betekintés lehetőségével kapcsolatban kér állásfoglalást. Kérelmére az alábbi tájékoztatást adom.

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. § (6) bekezdése szerint *„közérdekből nyilvános adat: a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát, megismerhetőségét vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli;”*

Az Infotv. 26. § (2) bekezdése alapján *„közérdekből nyilvános adat a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében eljáró személy neve, feladatköre, munkaköre, vezetői megbízása, a közfeladat ellátásával összefüggő egyéb személyes adata, valamint azok a személyes adatai, amelyek megismerhetőségét törvény előírja.”*

Közérdekből nyilvános adatnak minősül példának okáért az, hogy az érintett közszereplő szerzett-e diplomát, és ha igen, milyen minősítéssel, valamint rendelkezik-e nyelvvizsgával. Ezek az adatok az Infotv. szabályai szerint megismerhetőek. Azonban semmilyen jogszabályi rendelkezés nem írja elő, hogy a szakdolgozat tartalmát közérdekből nyilvános adatként bárki számára elérhetővé kell lenni.

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény a könyvtárhasználattal kapcsolatban a következő szabályokat tartalmazza:

„58. § (1) A könyvtárhasználati szabályzatot nyilvánosságra kell hozni.

(2) A dokumentumok, illetőleg mások könyvtárhasználati jogának védelme érdekében a könyvtárhasználat részletes feltételeit a használati szabályzat állapítja meg.

(3) A fenntartó további könyvtárhasználati feltételeket és kedvezményeket is meghatározhat.”

A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 1. § (3) b) pontja szerint *„a felsőoktatási intézmény — oktatási, kutatási, szervezeti és működési, gazdálkodási — autonómiája magában foglalja azt a jogot, hogy a felsőoktatási intézmény meghatározza képzési rendszerét, kialakítsa szervezetét, továbbá megalkossa szabályzatait, valamint döntsön a hallgatói ügyekben, a foglalkoztatás kérdéseiben és a feladatai ellátásához kapcsolódó gazdasági kérdésekben.”*

Tekintettel arra, hogy nincsen olyan törvényi rendelkezés, amely szabályozza a szakdolgozatok megismerésének és kutathatóságának lehetőségét és módját, a felsőoktatási intézmény saját autonómiájának körében meghatározhatja azokat a szabályokat, amelyek alapján a szakdolgozatokat az érdeklődők megismerhetik. A könyvtár állománya megtekintésének módját a könyvtár szervezeti és működési szabályzatában kell meghatározni. A kari könyvtár szabályzata mellékletének 10. pontja szerint a szakdolgozatokban történő kutatásokhoz a külső látogatónak engedélyt kell kérni a Jogi Kar dékánjától a könyvtárban hozzáférhető nyomtatványon.

Ami a politikusok tevékenységének nyilvánosságát illeti, az Alkotmánybíróság több határozatában kifejtette, hogy állandó gyakorlata szerint *“az állami tisztségviselők és más közszereplő politikusok alkotmányosan védett magánszférája másokénál szűkebb: különösen ki kell tenniük magukat mások kritikájának [...] A közhatalmat gyakorlók vagy a politikai közszereplést vállalók esetében a személyeknek – különösen a választópolgároknak – a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő joga elsőbbséget élvez az előbbieket olyan személyes adatainak védelméhez képest, amelyek a köztevékenységük és annak megítélése szempontjából jelentősek lehetnek”* [36/1994. (VI. 24.) AB határozat, 60/1994. (XII. 24.) AB határozat].

Az idézett Alkotmánybírósági határozat pontos zsinórmértéket nem ad arra nézve, hogy a magánszféra milyen mélységében tárható fel a közszereplői minőség okán. Álláspontom szerint ennek mértéke a közszereplő által betöltött státusz közjogi „rangjától” is függ, de semmiképpen sem vezethet a magánszféra kiüresedéséhez.

Mindazonáltal az is tény, hogy a szakdolgozat sikeres megírása az államvizsgára bocsátás feltétele, az egyetemi követelmények teljesítésének része, ezt az érintett általában közszereplői minőségét megalapozó tevékenysége megkezdését megelőzően írta meg.

A megismerhetőség megítélését befolyásolja, hogy szakdolgozat vagy doktori disszertáció-e a mű, hiszen utóbbinál a kutathatóság korlátozása a tudományos élet szabadságát veszélyeztetné. Ezzel kapcsolatban a felsőoktatási törvény felhatalmazása alapján a doktori iskola létesítésének eljárási rendjéről és a doktori fokozat megszerzésének feltételeiről szóló 33/2007. (III. 7.) Korm. rendelet 11. §-a egyértelmű előírást tartalmaz. Az (1) bekezdés szerint ugyanis *„a doktori értekezés mindenki számára nyilvános. A doktori értekezés és annak tézisei elektronikus, illetve nyomtatott formában való nyilvántartásáról, teljes terjedelmű nyilvánosságra hozataláról a felsőoktatási intézmény gondoskodik.”* Továbbá a felsőoktatásról szóló törvény 147. § 1. pontjának meghatározása szerint a *„doktori értekezés: a doktorjelölt által készített írásmű, alkotás vagy munka, amellyel a doktorjelölt — a doktori fokozatszerzési eljárás során — bizonyítja, hogy a fokozat követelményeihez mért tudományos feladat önálló megoldására képes.”* E szabályok alapján megállapítható, hogy a doktori értekezés – mely nem a felsőoktatási alapképzés teljesítését követően kiadott diploma megszerzésének feltétele, hanem a doktori iskola elvégzését bizonyító – tudományos munka, melyet kötelezően nyilvánosságra kell hozni.

Ezzel szemben a szakdolgozat tudományos jellegéről és nyilvánosságáról nem rendelkezik egyetlen jogszabály sem. A szakdolgozatok megírásának célja

elsődlegesen a hallgató tanulmányainak ellenőrzése, és így a dolgozattal való rendelkezés joga a hallgató mellett mindenekeelőtt a felsőoktatási intézményt illeti meg.

Összefoglalva elmondható, hogy amennyiben a szakdolgozatot őrző egyetemi könyvtár feltételhez és engedélyhez köti a külsős személyek betekintési jogát, azt a felsőoktatási intézményi autonómiájából fakadó lehetőségként és szabadságként kell értékelni, csakúgy, mint azt, hogy milyen formai illetve tartalmi követelményeket támaszt az egyetem a szakdolgozatok megírásával összefüggésben, valamint az elbírálás szempontjait illetően.

Budapest, 2012. február „ „

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök